

Datum 2016-02-01 Dnr 2015/218 Hid 2016.393

Handläggare:
Leila Ekman
Direkttelefon:
0411-57 72 40
E-postadress:
leila.ekman@ystad.se

Kulturdepartementet
Regeringskansliet
103 33 STOCKHOLM

Yttrande över (SOU 2015:88) Gestaltad livsmiljö, Ku 2015/02481/KL

Ystads kommun har tagit del av betänkandet (SOU 2015:88) Gestaltad livsmiljö och önskar lämna följande yttrande.

Sammanfattning

Ystads kommun anser att utredningen har en god ambition i att föra fram en gemensam politik för arkitektur, form och design. Ystads kommun delar utredningens uppfattning att nya utmaningar i samhället ställer krav på en ny politik. Genom en ny politik kan området arkitektur, form och design stärkas och få större genomslagskraft. Många av förslagen kan stödja kommunernas arbete med att skapa förutsättningar för goda miljöer för medborgarna.

Det är också positivt att politiken gör avstamp i de samhällsförändringar som sker inom klimat, teknik, urbanisering och boende, och att arkitektur och form ses som ett sätt att hantera förändringarna.

Begreppet Gestaltad livsmiljö som används för den samlade politiken ger dock uttryck för att det i första hand handlar om miljö, stadsbyggnad och arkitektur. Det är inte självklart att begreppet innefattar formgivning och design, och det kan komma att misstolkas.

Perspektivet gestaltad livsmiljö och utmaningar för området

De utmaningar som utredningen identifierat (Klimat och resurser, Teknisk utveckling Urbanisering, stadens och landsbygdens utveckling samt Boende) är utmaningar som också kommunerna möter. Ystads kommun menar att det bör läggas till två ytterligare utmaningar, Integration och Byggbranschens befintliga strukturer.

Trots ansträngningar och insatser nationellt och lokalt för att motverka segregation och ökade skillnader i livsvillkor så ökar klyftorna i samhället. Planering och arkitektur behöver i högre grad inriktas på att skapa jämlika och goda förhållanden för alla.

Den konservatism som finns inom byggbranschen, och som behandlats i tidigare utredningar (Skärpning gubbar! och Sega gubbar!), behöver brytas för att nya värden som hållbarhet, dialog och medskapande ska göra sig gällande. Byggbranschen kan jämföras med ett oligopol, och det är svårt för nya aktörer och idéer att komma in. Starka ekonomiska intressen verkar för att rådande strukturer bibehålls.

Postadress	Telefon växel	Fax	E-post	Webbplats
Ystads kommun 271 80 Ystad	0411-57 70 00	0411-190 43	sam@ystad.se	www.ystad.se

Ystads kommun anser att trots att landsbygdens särskilda utmaningar lyfts fram i utredningen så har inte tillräckligt mycket av mindre och medelstora städernas och kommuners perspektiv kommit fram. Bedömningar och förslag är gjorda ur ett storstadsperspektiv, där det förutsätts att det finns tillgång till både bred och djup kompetens samt att tillväxttakten tillåter staden att ställa krav och att välja samarbetspartners, arkitekter, konsulter och exploitörer. Så ser inte verkligheten ut utanför storstadsregionerna. Utredningen behöver därför kompletteras med bedömningar och förslag för en god politik som stärker området arkitektur, form och design även i medelstora och mindre kommuner samt på landsbygden.

Nya mål för arkitektur- form- och designpolitiken.

Ystads kommun anser att målen generellt kunde ha formulerats mer specifikt. De framstår som ospecifika och vaga, till inte förpliktiggande, i synnerhet när de inte följs upp av regelförändringar eller ekonomiska satsningar. Målen ses som möjliga att nå genom enbart dialog, och utredningen förlitar sig i allt för hög grad till att alla ska vara intresserade av att genomföra politiken. Visionen om tydlig politik finns, men det behövs förslag på konkreta åtgärder och ekonomiska satsningar.

Det behövs ett mål om förvaltning och omhändertagande av befintliga miljöer, inklusive kulturmiljöer. I utredningen konstateras det att mål för bevarande av kulturmiljöer finns inom andra insatsområden, och utredningen har därför valt att ta bort det målet i arkitekturpolitiken. Men Ystads kommun menar att det ur ett hållbarhetsperspektiv måste finnas mål för hur de befintliga miljöerna ska vårdas och tas till vara.

Ystads kommun anser att målen bör vara långsiktiga. Arkitektur och planering har en så lång genomförandetid att målen bör stå sig över flera mandatperioder för att hinna ge resultat och för att kunna utvärderas.

Myndigheten för Gestaltad livsmiljö

Sammantaget ställer sig Ystads kommun bakom förslaget om en ny myndighet med det uppdrag som beskrivs i utredningen. Förslaget förutsätter att den nya myndigheten ges ett mandat att föra statens talan om arkitektur, form och design, vilket innebär en begränsning för andra myndigheter. Frågan om Arkitekturmuseets samlingar har fått stort utrymme i den allmänna debatten, och Ystads kommun menar att den frågan inte får ta över frågan om en ny politik.

Det offentliga och insatser inom arkitektur, form och design

Ystads kommun anser att tjänsten som riksarkitekt ska inrättas inom den nya myndigheten och inte med Statens fastighetsverk som ansvarig. Uppdraget riskerar att bli alltför begränsat om det ska ligga inom fastighetsverket.

Höjd kompetensnivå inom offentlig upphandling

Det är bra att det klargörs att upphandling av kvalitet är möjlig, och att det handlar om att det offentliga måste våga handla upp på kvalitetskriterier. Även här saknas mindre kommuners perspektiv, dvs att man i mindre kommuner har svårt att ha djup upphandlingskompetens inom alla typer av förvaltningsbyggnader och lokaler.

Kunskap, kompetens och samverkan

Det talas om snedrekrytering till arkitekturutbildningarna, men det framgår ingenstans vad som menas. Är det för många kvinnor? För många från akademikerhem? För många barn till

arkitekter? Det finns heller inga klara förslag på hur snedrekryteringen ska rättas till. Större tydlighet önskas.

Utredningen lyfter också upp behoven av tvärvetenskapligt arbete, men de två exemplen som lyfts fram på forskning är två rena arkitekturprojekt. Motsägelsefullt. Förslaget om att skapa en forskningsfond är positivt, men riskerar att bli uddlöst om fonden ska byggas upp av filantropiska insatser.

Avslutning

Samhället står inför stora utmaningar med integration och bostadsbrist. Det finns starka krafter som vill sätta gestaltning och arkitektur åt sidan för att lösa de storskaliga problemen snabbt och kortsiktigt. I det sammanhanget kom Gestaltad livsmiljö rätt i tiden, då den lyfter fram delaktighet, kvalitet och långsiktighet.

Stadsbyggnad

Stefan Malmberg
Ordförande

<i>Postadress</i>	<i>Besöksadress</i>	<i>Telefon växel</i>	<i>Telefax</i>	<i>E-postadress</i>	<i>Webbplats</i>
Ystads kommun 271 80 YSTAD	Nya Rådhuset Österportstorg 2	0411-57 70 00	0411-729 68	kommunen@ystad.se	www.ystad.se